

Posudek vedoucího diplomové práce

Mgr., Bc. Katarína Širancová: *Psychologická problematika závažného popáleninového traumatu.*

Katedra psychologie FFUK Praha 2018

Předkládaná práce vyhovuje všem formálním požadavkům co do délky, členění, grafické úpravy a rozsahu použité recentní odborné literatury. Už to zakládá na příznivé hodnocení práce. Téma je bezesporu důležité, neuniká do přílišných abstrakt, nýbrž se drží tak závažné oblasti lidského života, jako je bolest a jejich psychologických souvislostí.

První část autorka věnuje podobám popáleninového úrazu, jeho závažnostem apod., aby následně přešla ke kapitole akutního stresu a traumatu. Autorka se snaží navázat téma na popáleninové stavy a konstatuje řadu zajímavých momentů, například že u 42% pacientů s popáleninami nacházíme v anamnéze velkou depresivní epizodu. Proč? Existuje formulovaný názor? Mohlo by to mít praktické důsledky i při léčbě? Autorka také cituje autory tvrdící, že u popálených pacientů závislých na návykových látkách se během akutní léčky objevit abstinenční příznaky. Jakou to má výpovědní hodnotu? První asociace k tomu se nabízí, že to snad platí u řady (všech?) dalších úrazů.

Třetí kapitola se přímo zaměřuje na psychologické a psychiatrické aspekty popáleninového úrazu. Postupně jsou probírané úzkost, PTSD, GAD, úzkost obecně a deprese. U úzkosti a deprese jsou vazby složitější, protože mohou působit premorbidně i po vlastním úrazu. Pozoruhodné jsou údaje o nárůstu deprese po delším časovém období po vlastním popálení. U jiných traumatických úrazů to shledáno nebylo?

Z uvažovaných osobnostních charakteristik, které se nabízejí ke zkoumání v souvislosti s traumatem autorka vybírá koncept NEO a detailně popisuje jednotlivé dimenze. Podstatné by zde bylo kladení otázek, jak se tyto dimenze vážou k prožívání traumatům (popálení apod.). Co by k tomu autorka řekla? Rozsáhlá je také kapitola věnovaná citové vazbě a její důležitosti v lidském životě, prevenci event. dalších poruch apod. To je bezesporné. Ale vítal bych jasnější zaměření na základní cíl této práce, uvedený již v samém jejím názvu. Následující téma, 'kvalita života', je podobně široké, byť zajisté významné. Zvláště s poukázáním na jeho měřenou dynamiku v průběhu léčby. Jako čtenář si kladu otázku, zda průběh měřené kvality života (a konkrétním nástrojem!) se liší u jednotlivých traumat, resp. v období jejich léčby.

To vše otevírá empirickou část práce, uvozenou pěti základními hypotézami a devíti výzkumnými otázkami. Neuvažovala autorka o opačném postupu? Tedy nejdříve formulovat výzkumné otázky, například jestli existuje vztah mezi dimenzemi NEO a vnímáním zdraví a následně zdůvodnit s tím spojenou formulaci hypotézy že tyto dimenze predikují vnímání zdraví? Hned potom jsou uvedené a podrobně popsány použité psychodiagnostické metody. A opět se ptám, resp. konstatuji: všechny měření probíhala na pacientech po popáleninovém úrazu a bezpochyby tak či onak odrážela psychologický stav tomu odpovídající. Ale je dostatečně jasné jak? Na to by se dalo odpovědět kontrolním vzorkem (vzorky) pacientů s jinými traumaty (anebo také s popáleninami, ale jiné podoby, závažnosti apod.). Bylo by nanejvýše vhodné to hned na tomto místě uvést. Například „Deprese predikuje vnímání zdraví výrazněji u sledovaného vzorku osob ve srovnání se vzorkem ...“. To stejné platí i o všech formulacích výzkumných otázek. Tedy jinými slovy, nakolik jsou závěry specifické pro sledovaný vzorek 52ti dvou osob se závažným popáleninovým úrazem (viz s. 55). Tuto otázku považuji za nejpodstatnější z celého mého posudku.

Pochvalu jinak ovšem zaslouží grafické zpracování statistických analýz, byť kombinace angličtiny a slovenštiny v tabulkách nemusí být pro mnohé čtenáře srozumitelná.

V kapitole Diskuse autorka dostatečně podrobně prezentuje zjištěné souvislosti jednotlivých měřených parametrů a porovnává je se zahraničními studiemi. Autorka se také výrazně snaží, aby jasně vyzněla potřeba věnovat se psychickému stavu pacientů s podobným úrazem.

Pokud jsem nepřehlédl jasnou odpověď na moji výše formulovanou pochybnost/otázku, může být výsledek práce považován za nárys možné psychologické dynamiky, jaká se objevuje u závažných somatických traumat (zde konkrétně popálenin) a jejich možné využití v celkové péči o takové pacienty.

Ještě poznámky k citacím: autorka někde píše za odkaz na autory také stranu, to když cituje doslovně (tj. za použití uvozovek)(například na straně 16 a jinde), ale i když necituje přímo (například Brečka, 2009, s.39) na straně 16 nebo Paulík, 2017, s. 150 nebo na straně 27 dole. Ale to považuji za drobná přehlédnutí. Větší problém mám s citací typu Praško, J. et al.) ... vzadu v seznamu literatury, kde je zvykem uvádět všechna jména autorů. Zdá se, že autorka zvolila logiku, že čtyři a více autorů je i v seznamu uváděno jako „et al.“. Zkratku „et al.“ lze uvádět v textu. Podobných příkladů je v textu řada. Někde je také použito zkratky „et al.“, jinde „a kol“.

Závěr: Práce splňuje podmínky kladené na práci diplomovou a já ji doporučuji k obhajobě. Jako hodnocení navrhuji stupeň výborně, event. velmi dobře podle průběhu obhajoby.

Praha 4.1. 2019

Jiří Šípek